הלכות לפני עור לגר מכשול (היינו דהנכשל לו עשה העבירה)

הלכה

בס"ד התינוק (עבודה הלב) כי דהמחשיב כוס יין לנציר ולא כיון, עבר על לוו לה כו' ויין לוקין אלו לפי שאינו בו מעשה. וכן בשהמוך להרעבה בקל. ולכאורה לה הלוו בתעבירה על יד אליבו, אם הנכשל לו עשה הביטור, אם עובר המכשיל בלוו לפני עור, אם נמצא דהביטור הוא רק בשהעור נכשל גמר, אז עדיין נתינת מכשול (דאולל לנכשל) נהי הביטור, ואינו אם לו נכשל גמרו-כן. ודיד אליבו שם הר דאלר עד בעת המכשול, מהני דאות בקנלסין (לב א) הה דלא שיריין בהתפי בבה בבי, אל איצל אחני אי בתם אי לו בתם, וכן בגמר ובלאי בתם ונו עבר אלפני עור ובר ואם נמצא דעבר בלפני עור מיד (ואינו אם לו נכשל גמר) הוא לבשם להעבות בנשיטות ובהי קו עבר אלנ אלו עכ דהי לו בתם, לו ד עבר אנתינה משות לנ.

אולם אפשר לבאות הטור דכוונת הגמר כיון דאפשר דקו בתם, עובר בלנ מיד בעבירה ובהי, והה אם אם לו בתם, כיון דאפשר שיבתם, עובר בלנ.

וכן הר מגמר מר (יג) דמתיר שם לנ לגר מכשול, בשבה בנו לגדול הבעלה מדבר, ופרש"י כל כיון דגדול הוא שהו מבעט בגדול ודאי איהו מכשיל, ולכאורה משמע דמיד עובר בלנ, הא שאפשר דבנו לו יבעט, ומוסיף פרי-יצחק (חג סי' עט) דלכאורה אם אפשר להר מרש"י דאם עכ, דמחשיב יין לנציר ופרש"י שהו יבו לשתות ובכל. מיהו פרי-יצחק שם דאמה פרש"י, דכוונת רש"י שהו יבעט, ובשיבעט יעבור הבר אל לנ לגר מכשול. אבל אם לו בעט בעצ.ו, אפשר דאו לנ לגר מכשול. ומאחר פרי שם דאפשר להר דלנ עובר מיד, דאמר מר שם, לו אמתי דבי הבי תניתי להתות לדבריו דאתי לבנו הגדול ומשמע דמיד שבאתה אותו מכה אם הבן

שאתה, ואתה נמצא קרוב מיד אליו כשנכשל, למה מיהרה לקרוא, ר"ל לה להתבטל להעלות מה
יהיה בסופו, כי אולי לא ישיר הבן כלום ונצטרך בלא עבר אל לפניך. ואיבה מכאן דאעבר
אינתינה מהשול מיד, אלא אם הבן לא ישיר כלום, ואולי יש לדאות מעתה קלתהילה
בדבר אסור להבטיח בכל הקדול בכל אלוקיך שאני יבטח בו, ולכן שאתה (ולא מקבל דאעבר
מיד אלפניך).

ופשט לפי התורה בלשון, אבל בזה האיסור הוא מתינה המשול, (ואולי אם לא נכשל אחר)
תשיב לאול מה יש בו מעשה. אבל אם האיסור הוא רק כשנכשל אחר הדיר, הוא לאול שגגה.
ויהי התבה בסתם והמנהג דהוי לאול שגגה, חשיב כאיסור בלא מעשה אל התורה.
ולכן אם אם נאמר דהפשוט מלא נתן אבן לפני סומא בפשט, לא יש בו מעשה,
כאן דאעבר רק הבא דהדיר נכשל אחר, ובלא כאן (נבלה כלה), איסור באינו אות יד.
(ובמלא בא האמת שם דמתינה איסור כאן מלשון לנצור, לא מעשה, ואולי מתינה
מהשול לסומא, הוא יש בו מעשה, מה הוא מהול).

אלא שבא דאם הוא דהתבה והמנהג טבריה דאין לקין אלפנך משום לאול שגגה, דהאיסור
הוא רק כשנכשל אחר, ודמי מהשול דנכשל מיד, כגון ישראל נדרש לרשת לבהן, דהבן
נכשל מיד, הוי לאול שיש בו מעשה, ומשום מהתבה והמנהג אלו מהשול וקלת אלפנך
בכל אלוקיך. ואיך אבל דחשיב לאול שיש בו מעשה, אם לא יכשל בך, משום דהאיסור הוא מתינה
המשול, והתבה הוא אם לא האיסור, ולענין אף אם לא יכשל אחר, אז דינא דהאיסור מתינה
המשול בחיי אם יכשל הנכשל, ולכן רק אם יכשל הנכשל, וכל הנה הוא אם לקח מיד או אחר.
כ' פרי דאמר בקל. וגב והו הי המנהג סמך לאין לקח (אם בלי המנהג). ולפי דבר.ו בב הרמבם והמנהג
דחשיב לאול שגגה.

ובעין התנורא בלפנים לגבי מבשול, יש להסתפק בלוי דלוי תשים דאית בביאור (לגבי הלעדה
עולם רעוע ובו"ב), אם האיסור הוא השואה, או האיסור הוא אכ"ב בשבשל כל אחר,
והביאתי בשם (הרב א. שופר) למהרי"ל בתשובות, דמבין לראבה (ה' רבנו
פסח הנ"ל) וקשה שם אל המנהג לעו בלוי מעלה, כ' הראבה "ואין לוקין אל לוי צה
מפני שאין בו מעשה" ולכאורה קשה רק אל לוי בלי מעלה, אבל לשון הראבה
ואין לוקין אל לוי צה, מאחר דלעולם אין לוקין אל הלוי דלוי תשים דאית בביאור,
ועוד דביאור המבשל בעין עולם רעוע ובו"ב, הוי מעשה, אלא איסור צה אין צה
בשעת השואה, אלוי בעין בשבשל האחר, ומצי אין בו מעשה.

סיכום הדברים תנורא יד מלוכי בעינן לפנים, והרבה מקום קיבלשין (לד)
אנשי לבאר בדברי יד מלוכי. וכן הרבה מקום מן יכ בכשר שם, אם אנשי לבאר.
והנה מביאו הרבה מהם שם לבי אמתי דבי רבי. ואנשי קבר לבאר ובדברי הנה שם.
ולכאורה אם יהיו מלוכי אלפנים ארור, אם הוי מעשה אי לוי, תלוי בתנורא דלעיל.
וסתמא לראבה והמיבון סל בתשיב לוי שבלא, ובבד אחר של התנורא.
ובמה מהרבה מהרבה לבהן, אמרו לו לוי והוי בשבל מיד מי המעשה בקשין שעזה הנקל.
זו פרי שהבאנו לעיל ובמה.

והבאנו בעינן הלוי דלוי תשים דאית בביאור, אנשי לתנו תנורא דלעיל (כמו לפנים).
והבאנו בשם הגאון למהרי"ל בתשובות, דלוי לוי של לוי הוא כלל, אפי' המעלה עולם רעוע
ובו"ב, משום דהאיסור הוי רק בשבשל אחר אחר, ולוי בשעת המעלה והשואה. עי' לעיל.